

SLOVENSKI Vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, SOBOTA, 13. X. 1951

ŠTEV. 72 (441)

Egipt se je dvignil

Komaj da se je svet nekoliko sprijaznil z dejstvom, da je za Angleže odbila ura v Perziji, že je prišlo do razburljivega dogodka tudi v Egiptu. Čeprav so se že dolge mesece širile vesti, da egipčanska vlada noče več priznavati anglo-egipčanskih pogodb, so to predvsem Angleži jemali z lahke strani. Zato je tem bolj udarila vest, da je egipčanski ministrski predsednik Nahas paša predložil parlamentu dekret o odpovedi anglo-egipčanskega sporazuma iz leta 1936 in pogodbe iz leta 1899, ki vsebuje določila glede Sudana.

Hkrati s tem dalekosežnim dekretom je Nahas paša proglasil z drugim dekretom kralja Faruka za kralja Egipta in Sudana. Za nadaljnji razvoj Sudana pa so pripravili poseben zakon, po katerem bo imel Sudan posebno ustavo, ki jo bo izdelala ustavodajna skupščina, izvoljena po sudanskem ljudstvu in odobrena po kralju. Ta skupščina bo imela tudi nalogo izdelati volilni zakon. Sudan bo imel demokratično zastopstvo in svojo vlado, preko katerih bo kralj izvrševal svojo oblast. Ustavno oblast bo delil kralj s predstavništvom ljudstva.

Ko je Nahas paša pozval parlament, naj odobri te nove zakone, je najavil, da bo vlada v kratkem izdala zeleno knjigo o anglo-egiptovskih nasprotjih. Izjavil je: „Čas je že, da vlada izpolni svoje obveze, ki jih je vseboval zadnji kraljev govor in naredi posebne korake za ukinitev pogodbe iz leta 1936 in sporazuma iz leta 1899 o solastništvu Sudana. Čas govorov in pogajanj je minil in mi podvzemo praktične ukrepe, da rešimo vsa ta vprašanja.“

Dejal je, da je moral podpisati leta 1936 pogodbo z Anglijo zaradi groženj sil osi. „Sedaj zahtevam, da jo ukinejo.“

Govor Nahas paše so prinašali po radiu. Takoj nato je prišlo do manifestacij študentov

in delavcev, ki so pozdravljali Nahas pašo, obenem pa dali duška svojim protibritanskim čustvom. Demonstracije, ki so se po teh dogodkih v parlamentu začele v egipčanskih mestih, so zavzele precejšen obseg. Prišlo je do številnih izpadov proti inozemcem in je policiji le deloma uspelo obvladati položaj.

V angleški prestolnici pa so izjavili, da ostaja anglo-egipčanska pogodba še vedno veljavna in je ni mogoče enostransko odpovedati. Anglija bo imela še naprej svoje čete ob Sueskem prekopu, kot to določa pogodba iz leta

1936. Angleška vlada se z druge strani strinja s tem, da morejo Sudanci sami odločiti o svoji usodi, ne bi pa smeli priti pod krono kralja Faruka, če tega sami ne želijo.

Churchill je na kratko komentiral ta dogodek. Izjavil je: „Če je ta vest resnična, pomeni, da so nam prizadeli hujši in bolj žalosten udarec, kot je bil tisti v Abadanu.“

Tudi v ameriških krogih niso preveč navdušeni o dogodkih v Egiptu in je zunanji minister Acheson obsodil enostransko odpoved anglo-egipčanskih pogodb.

Tržaške volitve ponovno preložene

V anglo-ameriški coni Tržaškega ozemlja so že drugič odložili občinske volitve, tokrat na prihodnje leto. S tem je Vojaška uprava v nasprotju s svojimi lastnimi zakonskimi odredbami ponovno ugodila zahtevam italijanskih iredentističnih strank in željam italijanske vlade, ki se neprestano vmešava v notranje zadeve Tržaškega ozemlja.

V Trstu in okoliških občinah bi morale biti občinske volitve že letos spomladi, ko je potekla dvoletna zakonsko določena mandatna doba dosedanjih občinskih odborov. Vojaška uprava pa se že ob samem razpisu volitev ni ozirala na svoje zakone, ampak na nasvete italijanskih iredentistov pri konskem predsedstvu ter je 28. maja na njihovo željo razpisala volitve za 7. in 14. oktober (ko bi moral biti drugi del upravnih volitev tudi v Italiji). Na nasvet italijanskega ministrskega predsednika De Gasperija in njegovih zaupnikov v Trstu je šef Vojaške uprave general Winterton 7. septembra izdal ukaz o odložitvi volitev za krajši čas s pripombo, da bodo volitve gotovo pred koncem letošnjega leta. Toda čim so ita-

lijanski iredentisti dosegli odložitev volitev, so prišli takoj na dan z nadaljnimi zahtevami, pri čemer jih je temeljito podprl tisk v sosedni republiki. Zahtevali so odložitev volitev za na, daljnji dve leti, češ da so v Italiji občinski odbori voljeni za 4 leta; če pa to ni mogoče, pa vsaj do pomladi 1952, ko bo v Italiji drugi del upravnih volitev. Anglo-ameriška vojaška uprava je spet upoštevala njihovo zahtevo in po „skrbni proučitvi najprimernejših datumov“ odložila volitve na prihodnje leto.

Nov kraj za pogajanja

Ker so Kitajci in Severnokorejci zavrnil predlog generala Ridgwaya, po katerem naj bi nadaljevali s pogajanja o premirju na Koreji v vasi Songjoni, je Ridgway nato predlagal, naj bi se razgovori nadaljevali v katerem koli kraju med frontnima črtama, ki bi ga predlagala nasprotna stran. Kitajci in Severnokorejci so se po daljših posvetovanjih odločili za Pan Mun Jon ob južnem robu nevtralnega kasonškega področja.

General Ridgway je takoj nato sporočil kitajskemu in severnokorejskemu poveljstvu, da sprejema njihov predlog, naj se pogajanja za premirje obnove v Pan Mun Jonu.

S tem je spet dana možnost za pogajanja, ki naj končno enkrat privedejo do prenehanja krvavega plesa na Koreji in tamkajšnjemu težko preizkušenemu prebivalstvu omogočijo mirnodobni razvoj.

München. — Zdena Hyblova, ki je prišla v Zapadno Nemčijo z znanim vlakom iz Aša in se je nato vrnila v ČSR, je sedaj s sedmimi mladoletnimi spet pribežala preko meje.

V interesu miru Evropi

V slovenski vasi Kroglje pri Dolini v anglo-ameriški coni je bil tabor Osvobodilne fronte. Član glavnega odbora Osvobodilne fronte za Tržaško ozemlje dr. Jože Dekleva je v svojem govoru poudaril, da so na tem mestu tržaški Slovenci že pred 73 leti reševali vprašanja, ki so še do danes nerešena, in sicer vprašanje nacionalne enakopravnosti in odpora proti iredentističnim napadom na slovenski živelj. Slovensko ljudstvo na tem ozemlju želi enotno akcijo v obrambi svojih pravic in čedalje bolj spoznava, da je Osvobodilna fronta organizacija, ki zbira okrog sebe kot za časa narodno-osvobodilnega boja vse sile, ki se iskreno bore za te pravice.

Spričo ponovne odložitve volitev v anglo-ameriški coni STO je dr. Dekleva dejal, da pomeni ta novi korak grobo kršitev demokratičnih pravic. Z odložitvijo volitev očitno podpirajo iredentistične elemente na škodo prizadevanj in koristi tržaškega prebivalstva. Za odgoditev volitev so se borili tako krajevni iredentisti kakor tudi italijanska vlada. Od po-

Naši kraji morajo dobiti v občni zbor Kmetijske zbornice glasnike in pobornike, kakršnih potrebujejo, — ljudi — kmete iz svoje srede.

Volitve v Kmetijsko zbornico

Zaupniki in volilni upravičenci, pozor! Popis volilnih upravičencev gre v teh dneh proti kraju. Kdor še ni izpolnil in oddal pri občini popisne pole (Wähleranlageblatt), naj napravi to takoj!

Najpozneje v torek, 16. 10. 1951, morajo po vseh občinskih uradih ležati volilni imeniki (Wählerverzeichnis) za javni vpogled na razpolago. Skoz 10 dni — to je do najpozneje 25. 10. 1951 ima vsakdo pravico volilne imenike pregledati, prepisati ter zahtevati vpis oseb, ki imajo po njegovem prepričanju volilno pravico, a v imeniku niso še vpisane, oz. črtanje oseb, ki so v imeniku vpisane, a po njegovem prepričanju nimajo volilne pravice.

Zaupniki! Zanimajte se, če so pri občinskem uradu volilni imeniki že na razpolago za javni vpogled: Prepišite oz. pustite si prepisati volilne imenike.

Volilni upravičenci! Preglejte, če ste vpisani v volilnem imeniku. Če niste, takoj zahtevajte — pisмено ali ustmeno — vpis v volilni imenik. Za vsako osebo je treba vložiti posebno zahtevo. Zahteva bo upoštevana, če ji priložite izpolnjeno in podpisano popisno polo (Wähleranlageblatt) ter eventualno druge listine, ki jih imate pri rokah in ki dokazujejo vašo volilno upravičenost (n. pr. dokaze o solastništvu med zakoncema, o užitku itd.).

Pregledajte pa tudi, če so v volilnem imeniku vpisane tudi osebe, ki nimajo volilne pravice (najemniki, ki se ne bavijo polhopskločno s kmetijstvom, nastavljenici veleposestev, ki ne morejo dokazati, da jim je poverjeno samostojno vodenje obrata in razpolaganja s premoženjem, osebe, ki so jim bile sodniško odvzete državljanske pravice in take, ki so sodniško postavljene pod varuha itd.). Za take osebe zahtevajte pisмено ali ustmeno v vsakem primeru posebej črtanje iz volilnega imenika. Pri tem morate navesti vzrok, vsled katerega mislite, da prizadeta oseba nima volilne pravice. Za primerjavo zahtevajte vpogled v popisno polo, ki jo je izpolnila prizadeta oseba.

Volilno pravico imajo tudi tuji državljani in osebe brez državljanstva.

Občinski urad — občinska volilna komisija — je dolžna, da v teku 24 ur obvesti vsakogar, za katerega je bilo zahtevano črtanje iz volilnega imenika. Osebe, ki je zahtevala črtanje, ne sme navesti (uradna tajnost). Prizadeti mora v teku treh dni predložiti dokaze, da je zahteva bila neutemeljena in da ima volilno pravico. Če v tem času tega ne more dokazati, bo črtana iz volilnega imenika.

Konferenca Atlantskega pakta v Parizu

V Parizu sta se začeli dve konferenci v sklopu Atlantske organizacije. Po sklepih konference v Ottawi se je prvič sestel takrat ustanovljeni odbor dvanajstoroč, ki so ga duhoviti Francozi začeli imenovati „dvanajst apostolov“, ožji odbor, ki ga sestavljajo predstavniki ZDA, Anglije in Francije, pa „trije kralji“. Naloga „dvanajstih apostolov“ je vskladitev oboroževalnih naporov zapadno-evropskih dežel z njihovimi gospodarskimi možnostmi.

V Louvenciennesu pri Parizu pa so se zbrali visoki vojaški predstavniki nekaterih atlantskih dežel, pri čemer so verjetno izkoristili prisotnost generala Bradleya, načelnika glavnega stana ameriške vojske. Prisotni so bili tudi načelnik angleške imperijskega glavnega stana, maršal Slim, prvi lord admiralitete, lord Fraser, načelnik francoskega glavnega stana general Lechers, načelnik štaba zapadne središkega odseka, admiral Misboffe, in drugi. Razpravljali so o strateškem položaju na Srednjem vzhodu, pač v zvezi z bližnjim potovanjem generala Bradleya v te kraje, kjer bo pripravljaj pot vključitvi Grčije in Turčije v Atlantski pakt. Nov moment pa je v položaj na Srednjem vzhodu prinesla nenadna zaostritev spora med Anglijo in Egiptom: zaradi tega je tudi razumljiva tako obilna udeležba angleških vojaških predstavnikov.

V poučenih progih menijo, da utegne zaostritev angleško-egiptovskega spora povzročiti znatne zapletitve in težave, naj angleške čete zapustijo področje Sueskega prekopa. Zato je vest o egiptovskih sklepih udarila kot strela z jasnega v konferenco vojaških pred-

stavnikov, ki je bila pripravljena že pred tem. Možnosti, da bi Egipt pridobili za pristop v kak sredozemski ali srednjevzhodni obrambni pakt, se zde izredno majhne.

Medtem pa so se, kot rečeno, v Parizu zbrali predstavniki dvanajstih dežel Atlantskega pakta, da sklepajo o toliko diskutiranem evropskem prispevku k skupni obrambi. „Dvanajst apostolov“ mora pripraviti do prvega decembra poročilo za prihodnje zasedanje Atlantskega sveta, ki se bo sestel prve dni decembra v Rimu.

Večina evropskih predstavnikov meni, da ameriški načrt o tem, koliko naj vsak prispeva k atlantski obrambi, predvideva previsoka bremena za gospodarstvo evropskih dežel. Gre za dve nasprotujoči si mnenji: ameriško mnenje „nujnosti“ — to je, da je nujno, za vsako ceno zavreti možnost sovjetskega napada, in evropska teza, da bi prevelika bremena utegnili povzročiti gospodarski zlom, kar bi obrambno možnost zapadne Evrope samo omajalo. Dve mnenji torej, ki izhajata iz popolnoma različnih stališč in se niti ne križata v svojih argumentacijah. Najti stične točke med tema dvema vzporednima mnenjima, ki se razvijata v nasprotno smer — to je naloga pariške konference.

ZDA zastopa na konferenci Harriman, o katerem smo poročali, da bo imenovan za upravnika nove ustanove „za medsebojno pomoč“, ki bo nadomestila upravo Marshallovega načrta. To daje zapadnoevropskim zastopnikom upanje, da bo mogoče doseči neko ravnotežje med izdatki za oboroževanje in potrebo ohranitve vsaj neke gospodarske stabilnosti s pomočjo Amerike.

Vloga in pomen volitev v Kmetijsko zbornico

Čas, ko bodo kmetje naših vasi, občin ter okrajev našega ozemlja po 19. letih imeli spet pravico, da volijo po svoji trezni in najboljši presoji zastopnike v Krajevne kmečke odbore, v odbore Okrajnih kmečkih zbornic in v Občni zbor Kmetijske zbornice, se naglo bliža. Za volitve 25. novembra se popisovanje volilnih upravičencev po občinah večinoma že zaključuje. Od prihodnjega torka naprej se bo vsak, ki je popisno polo (Wähleranlegeblatt) izpolnil in oddal pri občini, lahko prepričal, če je tudi res vpisan v volilni imenik ter lahko pregledal, če volilni imenik vsebuje tudi res imena vseh, ki imajo volilno pravico, kakor tudi lahko zahteval črtanje vseh onih, ki so vpisani, o katerih pa sodi, da nimajo volilne pravice.

Skozi deset dni bo ta priložnost vsakomur dana. Čas je razmeroma kratek, še posebej zato, ko zaradi bližajoče se zime vsak tiči do nšes v svojem delu. In vendar je v interesu slehernega volilnega upravičenca naših krajev, tako kmeta kot najemnika ter njunih žena kot solastnic, in ne navsezadnje užitarjev in zastopnikov cerkvenih zemljišč, gozdov in pašnikov sosesčine, da se prepričajo, če bodo na odločilni dan volitev za nadaljnjih pet let svoje usode lahko oddali svoj glas.

Doslej je krojila usodo našim vasem gospoda ozkega strankarsko spajdašenega kroga OeVP in sama dokazala, da za kmete naših krajev, za njih težnje in napredek nima zanimanja, še manj pa razumevanja. Škoda, ki jo je zategadelj v zadnjih letih utrpelo kmetijstvo naših dolin in hribov, je brez dvoma znatno višja od prispevkov in pomoči, ki jo je gospoda naklonila svojim sovrstnikom v šentvidskem okraju in drugod po Koroški.

Spričo takšne bilance, kakor so jo pokazala zborovanja Kmetijske zbornice, ni mogoče dovolj položiti na srce naših kmetovalcev pomen in vlogo volitev v Kmetijsko zbornico in ne dovolj poudariti potrebe, da si vsak zagotovi svojo volilno pravico in da po trezni presoji danih okoliščin gre in odda na volišču svoj glas. Vedno na slabšem in v svojih težavah brez razumevanja ter brez potrebne in možne pomoči pretežna večina našega kmečkega ljudstva res ne more biti. S svojo odločitvijo za volitve in pripravljenostjo za strnjen nastop kmetov naših krajev proti vsem strankarskim težnjam in parolam pa more znatno doprinesiti k postopnemu izboljšanju v svoj prid in svojo korist.

Dejstva govori: sosed brez sosedu ne more biti in vso sosesčino žulji isti čevlji. Ta čevlji pa je samovlada OeVP-jevskega Bauernbunda v Kmetijski zbornici in izrabljanje njenih pravic, polnomočij in delovanja v osebne, skrajno sebične namene. Osebno prijateljstvo posameznikov z gospodi Abteilungsleiterji ter načelniki in sekretarji okrajnih zbornic pogublja in upropašča desetisoče.

Na vasi pa cveti še bolj pogubni razkol v sosesčini. Nihče ni bolj oslabil in razdejal enotnost, dobro razumevanje in sožitje kmetov na vasi kakor pa bauernbundovska in vsa ostala strankarska politika v Kmetijski zbornici in njenih ustanovah ter organih, kjer ima vplivno in odločujočo besedo.

To pa ni bil namen sedanje in tudi ni naloga bodoče Kmetijske zbornice.

Njena poglobljena naloga je bila in je tudi po novem zakonu, da o razmerah in potrebah, ki jih je opazila, ugotovila in sprejela na znanje, samostojno poroča naprej ter stavi pred-

Lepa družina

Po vesteh sovjetske agencije TASS se je v Montevideu v Urugvaju končal IX. kongres Slovenske zveze Urugvaja. Kongres je potekal v duhu kominformističnih „mirovnih“ zborovanj ter ob koncu šele sprejel tudi resolucijo, v kateri se zavzema za „pakt petih velesil“ in poudarja „vodilno vlogo Sovjetske zveze v borbi za mir.“

Toda važnejše pri tej zadevi je nekaj drugega. Gre za posebno resolucijo, ki jo je predložila jugoslovanska organizacija „Bratstvo“, ki obsoja „krvavo nasilje, ki ga izvaja Titova vlada zoper jugoslovanske rodoljube“, in ki „zagotavlja“ — kakor trdi TASS — „da bodo jugoslavnski narodi našli pot za svojo osvoboditev.“ Resolucijo so predložili in podprli — ustaški emigranti iz „Neodvisne države Hrvaške“ in kominformisti. Tako so se torej znašli na tem mirovnem zborovanju tudi ljudje, ki so v času narodnoosvobodilne borbe s krvavimi dejanji pokazali, kako „vneti“ so za mir! V resnici lepa družina!

loge za odpomoč in zboljšanje. Ugotavljamo, da je sedanja Kmetijska zbornica — domena OeVP-ja to svojo nalogo izpolnjevala le v toliko, v kolikor je bilo to v korist njenim strankarskim interesom in veleposestnikom, ki pri nas diktirajo agrarno politiko. Drugače ne bi bilo mogoče, da bi naši stalno zapostavljeni kraji dobili povprečno samo tretjino dosegljivih podpor, bi ne bilo mogoče, da je živinoreja pri nas na rakovi poti in da imamo razmeroma najnižje hektarske donose v deželi.

Nadaljna njena naloga je, da pospešuje kmetijsko proizvodnjo na vseh njenih področjih. Doslej je to nalogo kakor v živinoreji, tako v poljedelstvu ter na vseh ostalih področjih izvajala samo po drugih krajih (in tam zelo intenzivno), dočim pa naši kraji tega niso čutili kakor tudi niso bili deležni pomoči raznih ustanov za pospeševanje in dvig gospodarske, socialne in kulturne ravni na vasi, ki jih ima tudi nalogo ustanovljati.

In še ena njenih važnih nalog: Zavzeti mora stališče in izreči svojo odobritev ali odklonitev k vsem zakonom in odredbam, ki tičejo kmetijstvo, prav tako k ustanovitvi javnih zavodov za pospeševanje kmetijstva, za uvoz in

izvoz kmetijskih pridelkov in za šolanje in izobrazbo kmečkega prebivalstva.

Tudi tukaj moramo reči, da številne „zasluge“, ki jih gospodje sedaj tako radi naštevajo, niso prišle našim krajem v korist, kakor bi bilo potrebno in kakor bi bilo po enakopravnosti naših krajev s kraji severne Koroške, torej v smislu tako razvpite „enotnosti in nedeljivosti Koroške“, primerno in pravzaprav samo po sebi razumljivo.

Posledice občutijo skoraj vsi vaščani enako. Da bo zato 25. novembra padla odločitev v pogledu na nadaljno izpolnjevanje nalog Kmetijske zbornice tako, kakor mora pasti, je potrebno, da si vsi, ki so nad sedanjim poslovanjem OeVP-gospode v Kmetijski zbornici zagrenjeni in obupani, zagotovijo svojo volilno pravico in oddajo svoj glas. Samo tako bo sedanjemu komandiranju iz Celovca — Museumgasse in Mießtalerstraße konec, le tako bodo v bodoče o usodi naših vasi odločali tudi krajevni kmečki odbori in odbori okrajnih kmečkih zbornic. Naši kraji morajo dobiti v občini zbor Kmetijske zbornice glasnike in odbornike, kakršnih potrebujejo, — ljudi — kmete iz svoje srede.

Amerika posreduje v Perziji

Minilo je že več tednov, odkar so se razbila pogajanja o petrolejskem sporu med Perzijo in Veliko Britanijo. Začasno so vprašanje rešili s tem, da so morali vsi britanski strokovnjaki in nameščenci angleško-iranske petrolejske družbe zapustiti rafinerije v Abadanu.

S tem pa stvar seveda ni dokončno rešena, ker se Velika Britanija ne more brez nadaljnega sprijaznitja z enim največjih porazov, kar jih je doživela v zadnjem stoletju. Mimo dejstva, da je po odhodu Britancev zasedla petrolejske naprave v Abadanu perzijska petrolejska družba, se še vedno trudijo na vse pretege, da bi našli možnosti za obnovo pogajanj.

Na eni strani so se vprašanja lotili v Varnostnem svetu, pred katerega ga je spravila Velika Britanija, na drugi strani pa se pred vsem Združene države Amerike trudijo posredovati med zmage pijanimi Perzijci in užaljenimi Britanci. Strokovnjaki ameriškega zunanjega ministrstva za Srednji vzhod so izdelali

poseben načrt, od katerega pričakujejo, da bi lahko služil kot podlaga za rešitev britansko-perzijskega petrolejskega spora.

Kolikor se je zvedelo v New Yorku, bi bili Perzijci pripravljene sprejeti takšen načrt, britanski krogi pa pravijo, da bi bili pripravljene na nova pogajanja s Perzijo le po posebni akciji Varnostnega sveta.

Tudi Irak se hoče sprostiti

Koraki, ki so jih podvzeli v Egiptu, so očitno ojuočili tudi Irak, ki ima podobno pogodbo z Veliko Britanijo. Iz Bagdada namreč poročajo, da se je iraški ministrski predsednik Nour-es Said začel pogajati z britansko vlado o „potrebi po spremembi iraško-britanskih odnosov.“

Na teh primerih se jasno vidi, kako trlji so že temelji, na katerih je zgrajen britanski imperij.

Indija se pripravlja na volitve

Največji volilni poizkus v zgodovini parlamentarizma pripravlja predsednik indijske vlade Jawaharlal Nehru, ko bo razpisal splošne volitve v indijski parlament, kjer bo imevolno pravico 170 milijonov volivcev. Že sedaj je začela posebna komisija pripravljati volitve, ki se naj izvrše v mesecu decembru in ki bodo trajale v vsej Indiji nekaj tednov. „Poizkusne volitve“ v nekaterih predelih Indije so pokazale, da bo potrebno odstraniti še mnogo zaprek in težav ter pojasniti še lepepu številu volilnih upravičencev pomen volitev.

Kar je v Indiji odstotek nepismenih še zelo visok, je predsednik volilne komisije Sukumar Sen izdelal poseben volilni sistem, ki bo omogočil tajno glasovanje tudi nepismenim. Zaradi tega bodo volilci svoje volilne listke metali v skrinjice, ki bodo nosile nazorne simbole posameznih strank.

V pripravah na volitve pa mora volilna komisija premagati še druge, resnejše in težje zapreke. Okoli tri milijone Hindu-žena, ki so vse doslej igrale le podrejeno vlogo suženj, se proti izdati svoja prava imena in pri popisovanju navajajo samo „Žena moža...“ ali „Hči očeta...“. To povzroča seveda velike težave pri sestavi objektivnih volilnih imenikov. Pa tudi mnogo drugih neprijetnosti je še povezanih z volilno pravico žena. Že dejanje samo — da bodo volile tudi ženske — je revolucionarno za indijsko pojmovanje in močno zakoreninjen odnos do žene. Zaradi vsega tega bodo za ženske uredili posebna volišča in bodo volile ločeno od moških.

Samo nekaj bežnih statističnih podatkov nam najlepše pokaže, kako težko nalogo si je zadela vlada z izvedbo splošnih volitev. Za okoli 225.000 volišč morajo oskrbeti dva milijona volilnih skrinjic in okoli 600 milijonov volilnih listkov. Ker hočejo prepričati ponarejanje in goljufije, bodo vsi volilni listki zaznamovani s skritim znakom in zaporedno številko. Vsak volivec bo moral v volilni imenik ob prevzemu volilnega listka odtisniti svoj kaza-

lec. Po navodilih volilne komisije ne sme imeti noben volivec — izvešni gorske predele Indije — do svojega volišča več kot pet kilometrov. Izvoliti morajo 495 poslancev za državni parlament in 3392 poslancev za pokrajinske parlamente. Pokrajinski parlamenti bodo volili zastopnike v državni senat, ki bo štel 204 člane.

Zraven doslej najmočnejše kongresne stranke bodo nastopili tokrat na volitvah še socialisti, komunisti, ekstremna hinduistična stranka Mahasabha in ljudska stranka. Ljudsko stranko so osnovali šele pred nedavnim odpadniki kongresne stranke. Ob teh glavnih političnih strankah se je pa priglasilo z manjšim številom kandidatov še lepo število stranic in političnih skupin, ki bodo volilni proces le še bolj komplicirale. V treh pokrajinah, kjer je komunistična stranka prepovedana, bodo komunisti verjetno nastopili kot „neodvisni“. Indijska vlada je tudi dovolila, da 1423 zaprtih komunistov, ki niso obsojeni na kazni, višje od dveh let, lahko kandidira, četudi niso na svobodi.

To je kratak vpogled v priprave na volitve ogromnega obsega, ki si ga v Evropi komaj lahko zamišljamo. Proti koncu decembra bomo lahko ugotovili, kako je sedanja indijska vlada volitve izvedla in komu je indijsko ljudstvo, ki si je šele pred kratkim priborilo neodvisnost in svobodno državo, izrazilo svoje zupanje.

New York. — Po podatkih, ki jih je objavil institut Svetovnega židovskega kongresa, je problem židovskih razseljencev v Nemčiji, Avstriji in Italiji danes že skoraj rešen. Večina teh oseb se je naselila v Izraelu, zapadni Evropi in prekomorskih deželah. Po koncu druge svetovne vojne je bilo v raznih krajih Zapadne Nemčije, Avstrije in Italije 250.000 židovskih razseljenih oseb, medtem ko jih je danes ostalo samo 25.000. V Zapadni Nemčiji bo ostalo samo 30.000 Židov.

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — Tiskovni tajnik predsednika ZDA Short je minuli teden izjavil novinarjem, da je v Sovjetski zvezi eksplozirala druga atomska bomba. Ta dogodek potrjuje, da Sovjetska zveza še naprej izdeluje atomsko orožje.

New Delhi. — Zasedanje indijskega parlamenta so podaljšali za nedoločen čas kljub volitvam, ki so pred durmi. Zvezni dom namreč mora še rešiti nad 30 vladnih predlogov pred volitvami.

Ales. — Na treningu „Olimpique“ je nogometna žoga zadela vijak helikopterja, ki je letel nizko nad igriščem. Pilot je bil prisiljen pristati na nogometnem igrišču.

Tokio. — Na Japonskem bodo 20. oktobra na častno besedo izpustili 32 vojnih zločincev.

Budimpešta. — Madžarskega ministra za gradnje Laszla Sandorja so odstavili po nalogu predsedstva vlade. Njegovo mesto bo zasedel bivši ministrski podpredsednik Lajos Sezijarto. Vladno poročilo ne govori o vzrokih tega ukrepa.

Bogota. — V pokrajini Caldas je prišlo do hude železniške nesreče, ko se je na tračnici usul plaz ravno v trenutku, ko je šel mimo vlak. Velikanska skala je padla na vlak in je razbila več vagonov. Bilo je 26 mrtvih in 18 ranjenih.

Santiago. — Pri gašenju požara na postaji Baron v pristanišču Valparaiso je bilo ranjenih 200 gasilcev. Požar je povzročil 50 milijonov pezozov škode in je nastal v nekem vagonu, polnem eksplozivnih snovi.

London. — Neki predstavnik anglo-iranske petrolejske družbe je izjavil, da je njegova družba kupila dve petrolejski rafineriji v Zapadni Nemčiji. Ena od teh rafinerij se nahaja v bližini Hamburga, a druga v bližini Hannovera. Letno zmogljivost obeh rafinerij bodo zelo povečali.

Forli. — Zaradi nizke temperature je na Apeninih padel prvi sneg. Vrhovi so bili 6. oktobra zjutraj vsi beli. Prerokujejo, da bo letošnja zima huda.

London. — Pomočnik ameriškega vojaškega atašeya v Londonu, Robert Young, se je ustrelil na poslaništvu ZDA v Londonu. Vzrok samomora ni znan.

Nemške šole v Vojvodini

Izvršni odbor avtonomne pokrajine Vojvodine je izdal odlok o ustanavljanju nemških osnovnih šol oziroma paralelk v prihodnjem šolskem letu. Všo'ani bodo vsi šoloobvezni otroci nemške narodnosti. V odloku je rečeno, da zadostuje za ustanovitev nemške paralele v kakem kraju že prijava 15 do 20 nemških otrok. V krajih, kjer bo primerno število nemških otrok, bodo ustanovljene tudi samostojne nemške osnovne šole.

Na tem primeru bi se lahko učili tudi merodajni ljudje v Avstriji in posebno pri nas na Koroškem.

Občinske volitve na Norveškem

Preteklo nedeljo so bile na Norveškem občinske volitve, pri katerih je dobila največje število glasov socialdemokratska stranka. Po dosedanjih poročilih je dobila socialdemokratska stranka 5299 sedežev, medtem ko jih je imela doslej le 4721. Komunisti so dobili 469 (1947. leta 757), konservativci 1007 (753), agrarci 1093 (926), krščanska ljudska stranka 820 (786), liberalci 1238 (1193), združene desničarske stranke 1227 (1616) in nadstrankarski kandidati 1009 (1179) sedežev.

Izseljevanje brezposelnih

Po pogodbi, ki je bila sklenjena med Italijo in Avstralijo, naj bi se preselilo v Avstralijo do konca leta približno 15.000 italijanskih nekvalificiranih delavcev. Avstralska komisija za izseljevanje v Genovi je izbrala doslej samo določeno število kvalificiranih delavcev, ki so poprej delali v tovarni „Ansaldo“ in bodo v kratkem zapustili Italijo.

Italijanski uradni krogi niso zadovoljni z delom te komisije zaradi njene počasnosti. Mednarodna konferenca za izseljevanje, ki zaseda sedaj v Neaplju, prav tako ni uredila vprašanja izseljevanja italijanskih brezposelnih delavcev. Italijanski tisk poudarja, da morajo ZDA in druge prekomorske države sprejeti približno 600 tisoč italijanskih brezposelnih delavcev. Ameriški delegat na tej konferenci ni dal v tej zadevi nobene obljube.

KOLENDAR

Sobota, 13. oktober: Edvard
Nedelja, 14. oktober: Kalist
Ponedeljek, 15. oktober: Terezija, dev.
Torek, 16. oktober: Gal, opat.

SPOMINSKI DNEVI

13. 10. 1863 — Rojen skladatelj Hrabroslav-Andrej Volarič — 1882 Umrl francoski pisatelj Joseph Artur Gobineau.
14. 10. 1943 — Partizani so prvič razrušili močno zastraženi Stampetov most na progi Ljubljana—Trst.
15. 10. 1844 — Rojen v Vrsnem pod Krnom pesnik Simon Gregorčič — 1946 Po 79 dneh je bila zaključena v Parizu mirovna konferenca 21 držav.
16. 10. 1818 — Rojen v Javorju nad Skofjo Loko pisatelj Luka Jeran — 1827 Rojen v Baslu slikar Arnold Böcklin — 1846 V Bostonu so uporabili pri operaciji prvič narkozo z etrom — 1932 Umrl kipar Fran Berbekar — 1941 Začetek narodne vstaje v Slavoniji.

BELJAK

V ljudski šoli Perau v Beljaku je bilo preteklo dni nekaj primerov težke nalezljive boleznice. Davica je napadla otroke, ki se preteklo leto niso podvržli zaščitnemu cepljenju. Na posledicah davice sta umrla dva otoka, osemletna Eva Hofbauer in devetletni Dieter Neuwirth. V ponedeljek so zaradi tega šole takoj zaprli. Zdravstveni urad opozarja starše, da preprečijo vsak stik s šolarji imenovane šole. Prihodnji teden bodo vse otroke iste šole zdravniško preiskali in šole temeljito desinficirali.

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

Pri gradnji velike zavezitve dravske elektrarne v Reiseck-Kreuzecku se je, kakor smo brali v časopisih, pripetila pred tremi tedni velika nesreča. Vsled takratnega pogostega deževja je voda v zajezu silno narasla in prodrila v odtočni predor, kjer so bili zaposleni štirje delavci. Vse štiri delavce je voda zajela in vsi so našli smrt.

Smrtno ponesrečenega Krajgarja Marka so pretekli teden prepeljali na dom v Šmihel in v nedeljo, 7. t. m. so ga pokopali na domačem pokopališču. Pogreba se je udeležilo prav mnogo ljudi, posebno mnogo delavcev se je poslovilo od svojega mrtvega tovariša. Nagrobne govore sta imela zastopnik tvrdke, pri kateri je bil pokojni zaposlen in zastopnik sindikata. Šmihelski pevci pa so mu zapeli žalostinke.

LEDENICE

Na odprtem prehodu čez železniško progo pri Ledenicah se je dne 9. t. m. pripetila smrtna nesreča. Kmet Janez Krainer iz Sp. Dobja je hotel v trenutku, ko je privozil osebni vlak iz Področnice, prevoziti z motornim kolesom prehod čez progo. Vlak je Krainerja zajel in vlekel nekaj metrov naprej, kjer je utrpel tako težke poškodbe, da je umrl, še preden je prispel zdravnik na kraj nesreče. Tragika nepričakovane nesreče je tudi v tem, ker si je Krainer šele pred kratkim nabavil motorno kolo in je šele usodnega dne prejel tudi listine za vožnjo. Ponesrečeni zapuščila ženo in mater.

Po naši zemlji

V jeseni v Zilji

Zahomec velja danes kot šolski primer vzglednega skupnega prizadevanja in kot primer, kaj je mogoče doseči, če se ljudstvo ene vasi strne v pravo delovno skupnost. Pa, dragi prijatelji, ta skupnost ni samo materialna, ampak tudi duhovna.

V katero koli hišo te ali one ziljske vasi stopiš, povsod te pozdravijo in sprejmejo (čeprav te mogoče sicer ne poznajo) vedro in odkritosrčno, prijazno kot kakega starega znanca. Nič se ni treba tu kakor v vzhodnejših krajih Koroške šele boriti za uveljavljanje, za udomačenje, če prideš v tako vas. Niso tu, spcialno v Zahomcu, rdeči nageljni, znanilci ljubezni in mladosti samo na oknih in na vseh hodnikih visokih, belih kmečkih hiš in toplo domačih lesenih zgradb, ampak tudi v srcih slehernega ponosnega Ziljana. Kar pozabljam, da se nahajam še v sicer lepi, a drugače — tožni Koroški. Prešerno, gozdavo Gorenjsko in sončno Primorsko se mi zdi, da imam pred očmi, ko potujem po ziljskih vaseh. Prostodušna, jasna Gorenjska in sončna Primorska je tod.

Ko se poslovim od zgovorne gostilničarke pri Šnabelnu v Zahomcu (gospodar vodi tajništvo neke ustanove) jo mahnem na severni položni hrib, na katerem se nahaja večina vaškega polja, njiv in travnikov. Isčem mladega Krijegeljna. Sredi ravnice hriba mi nehote zastanejo noge, začara me edinstveno slikovit pogled na zapadno Ziljo v vsej jesenski prelesti. Na severu pod menoj bela vas Čajna, ki je tako razsežna kot kako mesto bolj na zapadu in na severnem gorskem pobočju vasi, posamezne mogočne kmetije in gradišča, katerim ne vem imena. Vsa dolina zapadno od Bistrice in Čajne vendar je, kakor daleč oko seže, en sam samcat, kilometre dolg, zelen, močvirnen travnik. Na južni strani te močvirne doline mehko valoviti temni gozdovi in v edinstveno romantični legi na skali v gotskem slogu sezidana bistriška cerkev. Ko tako stojim in zamaknjeno gledam, stopi nena doma predme že starejša gospodinja, v predpasniku težko breme žita in nekam poveljujoče vpraša: „Kaj bi bilo dobro?“ „Nič mati, samo malo gledam in iščem gospodarje. Kako pa imenujete gorovje za padno od Dobrača, mati?“ „Tu vidite, tule gola stena je Dobrač, drugo pa me ne briga.“ Čez čas pa vendarle nadaljuje: „Tam južno od bistriške cerkve proti italijanski meji je zahomska planina in desno od nje sivi Ojstrnik.“

„Kako pa to, da Vi sami sežete, mati?“ se začudim, zakaj ne ona dva močna deda, ki jih imate na njivi?“ „Tu pri nas v Zilji je, tako, nayađa, da gospodinje sejemno, ne pa moški.“

Ko pripovedujem pozneje pri Abuju o tem maloverjetnem pripovedovanju nezname mi gospodinje na hribu, se mlada Abujeva mati zasmije in poride: „Malo bi veljala gospodinja v Zilji, ki ne bi znala sejati in ki ne bi sama sejala. Tudi seno in drugo nalagajo na vozove pri nas ženske in ne moški.“ Pod vtisom tega doslej povsem neznanega mi dejstva se spomnim, da sem videl na njivi tudi dve mladi ženski s konji čisto sami izoravati „čompe“ — krompir. Ne samo lepa živina in konji, glavno bogastvo ziljskega kmeta, se nahajajo v gozdu in na planini, ampak tudi moški se nahajajo v gozdu na delu, si mislim. Najdem pa to svojo domnevo potrjeno in spolnjeno v toliko, da se nahaja dobršni del Ziljanov za postranskim zaslužkom tudi v tovarnah in v Ameriki.

„Pa ne samo Vi, ampak tudi ugledni Anglež je nedavno občudoval to dolino,“ nadaljujejo pri Abuju, „samo da je gledal na naše kraje čisto stvarno. Vprašal je starega ziljskega župnika, od česa za

božjo voljo ljudje v tej močvirnati in gorati dolini živijo. Župnik, grčav slovenski hudomušnež, je odgovoril na vprašanje takole: „Pri nas jedo pač zjutraj polento in mleko, opoldne mleko in polento, zvečer pa žgance in mleko.“ Bil je to tisti že skoraj 80-letni naš zavedni župnik, ki je dejal, da ne gre prej z fare, dokler ne bo imel domačega slovenskega naslednika.

Ko sem stikal potem še po Bistrici naokrog, me tako prevzame pogled na cerkev na skali, da ne morem odlojati nenadnemu hrepenenju po vzponu na goro in da se v resnici podam na mesto mojega notranjega nagiba. Dalje sem hodil navkreber, kakor bi pričakoval, a trud je bil obilo poplačan. Našel sem tu mnogo več domačnosti kakor bi pričakoval. Na nagrobni spomenikih in v cerkvi mnogo več domačih slovenskih napisov kakor kjer koli v onih slovenskih farah južne Koroške, kjer se v vojnem času niso znali ali mogli ubraniti hitlerjevskemu valu in naročilu.

Nepozaben mi bo „sestop“ s pokopališčem v romantično gozdno bistriško strugo z globoko deročim gorskim potokom, čez katerega vodi sicer z enega brega na drug breg tako trhla dolga brv, da me je kar strah koraciti čez njo. In tu čez hodijo Zahomčani stalno k božji službi.

Ko stopim iz temnega gozdnega jarka zopet na ravnico zahomskega polja, obliva vse mehko valovite, vedno višje in višje proti zahomski planini in Ojstrniku, oznanjajoče se holme, milo jesensko sonce. Milina in mehkočnost, ki je značilna za vsa praalpska gorovja, katerega je najti drugod na Slovenskem tako malo, lega na pokrajino... Kar odtrgtati se ne morem od pogleda na jesensko sliko tega mehkega gorovja in břežin, katera vsepovsod vzbujajo vtis rodovitnosti, ki jo ustvarjajo ilovice praalp.

Okrog mene pa šušti v popoldanskem vetriču po širnem ravnem polju celi gaj visokih rumenih sirkovih stebel, ki stojijo še skoraj na vsaki drugi njivi v Zilji. In ko se vračam ob Vafnovem skednju v Zahomcu sklada pravkar stari, rdečelični očaneč sirk iz voza. „Ali Vi, oče, tudi tako radi uživati sirkovo „mešto“ in mleko, da ste še tako krepki?“ povzamem. „Koliko ste pa stari?“ „Naš državni prezident je eno leto mlajši od mene,“ odvrne jasno, smehljaje Vafnov oče.

Ko se pred odhodom na avtobus pri Petru še malo odpočijem in potegnem požirek prvovrstnega jabolčnika, mi zaupajo, da tu ob meji prav poceni dobijo še znatno, znatno „boljšega“ iz Italije. Toda privoščiti si zamorejo tega le oni, ki imajo denar. In denarja bo letos pri Ziljanih, ki ravno nimajo odvečnega lesa, bolj malo. Plemenski konji nimajo nobene cene, pšenica pa je tako slabo obrodila, da niti trikratni pridelek ni dala. Mnogi gospodarji so se odločili, da je ne bodo sejali več.

Če končno priznam, ne da bi hotel biti neokusno sentimentalen, da mi je bilo težko pri srcu, ko sem odhajal iz tega prelepega slikovitega gostoljubnega kraja iz Zilje, ki je vzbujal v meni tudi spomine na srečne čase mladih let onstran „gora“, sem vam govoril čisto resnico.

France Vernik

SELE

Dalje časa se že nismo oglašili v našem listu, to pa zaradi tega, ker imamo zdaj v jeseni toliko dela, da nam za pisanje skoraj ne preostane časa. Vendar se tudi pri nas v Selah

vedno kaj dogaja, zato hočemo kljub obilnemu delu prijeti za pero in sporočiti novice bralcem „Slovenskega vestnika“.

Pri Zegradovi hiši v Srednjem Kotu se je pretekli mesec oglašila bela žena s svojo koso in pobrala 43-letno Mico. Mico so nacistični nasilniki zaradi njene zvestobe do slovenskega naroda tudi iztirali v izseljeništvu. Po vrnitvi v svoj ljubljenski domači kraj, po katerem je v tujini z vsem srcem hrepenela, so ji bila le kratka leta določena, ki jih je mogla preživeti s svojima dvema tetama in materjo, ki pa je že lani preminila. Tiho in pošteno je živila, njeno življenje je bilo posvečeno delu na Zegradovem posestvu. Naj prerano umrla Mica mirno počiva v slovenski zemlji na domačem pokopališču!

Pa tudi o veselem dogodku hočemo poročati, ki smo ga doživeli pred kratkim. V ponedeljek, 1. oktobra smo imeli v gostilni Maže ženitovanjsko slavje. Mladi par Albin Travnik, p. d. Ridov in Micka Kelih, p. d. Čevhova sta sklenila zvezo in zvestobo za življenje ter sta se skupno podala na življenjsko pot. V soboto pred poroko so se fantje in dekleta iz vasi zbrali na nevestinem domu, kjer jim je Micka pripravila večerjo v slovo, ko stopa iz samskega življenja v novo življenje dobre in skrbne žene, matere in gospodinje. Oba mlada poročenca sta zvesta člana slovenske narodne družine. Oba sta bila poštvovalna prosvetna delavca v občini. Nastopala sta v slovenskih igrah in oba izvrstna pevca sta z veseljem doprinašala k uspehu naših pevskih nastopov in sta z ljubeznijo gojila vedno lepo slovensko pesem.

Čestitamo Micki in Albinu k temu pomembnemu življenjskemu koraku in želimo mnogo sreče na mnoga leta! Svoje čestitke združujemo v prepričanju, da bosta tudi svoj naraščaj, ki naj bo prav številen, vzgojila v take značaje, kakor sta bodoča ata in mama sama!

Prav veseli pa nas tudi, da se vračajo naša dekleta iz Švice, kamor so šle za delom in boljšim zaslužkom. Pozdravljamo med nami Betijo, Barbijo, Stefijo in upamo, da so se vrnile zadovoljne. Pričakujemo še Marto, Pavlo in Uršijo in še več drugih, ki so nas zapustile za dalje časa.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kämtner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

5

„Zakaj tako hitro domov, Zalika? Ali se me bojiš, da nočeš zdaj, ko sem prišel jaz, dalje ostati pri nas? Pose-dimo še malo in zmenimo se kaj!“

Hudi časi se bližajo, dragi moji. Treba je, da se pogovorimo, kaj bo potem, ko nas staršev več ne bo.“

Pri zadnjih besedah vzdihne Serajnik globoko in pogleda dekletu v obraz. Ali Zalika zre nepremično v tla. Skrivala je svoje lice pred Serajnikovim bistrim pogledom. Zali spomini na umrlega očeta in pogled na staro mater ji privabijo solze v oči. A ko se še nato spomni, kako se je danes Mirko šalil z Almiro na vrtu, kako ji je pri slovesu stiskal roko in se odhajaje oziral po njej, tedaj pa se hudo razjoče.

V srcu se je smililo ubogo dekletu Serajniku; saj je vedel, zakaj žaluje, in poznal njeno bolečino. Z lepimi besedami jo je izkušal potolažiti, a zastoj. Deklica mu žalostno odgovori:

„Dokler še živite vi, boter in varuh moj, ni mi sile jokati se. Ako pa enkrat vas zakrije hladni grob in odene črna zemlja, tedaj pa joj meni, siroti! In če mi potem umrjejo še mati, nimam žive duše več na svetu, ki bi imela usmiljenje z menoj. Sama, zapuščena od vseh, bom

gospodarila na Miklovem domu. Ali ondi ne bom imela človeka, ki bi mu potožila svoje gorje in na čigar prsih bi si ohladila in potolažila žalujoče srce.“

Tako govoreč si briše solze iz oči, ki so ji zakrivale pogled. Zatorej ni opazila, da se ji je bil medtem približal Mirko. Šele ko jo prime za desnico, povzdigne Zalika glavo in spozna svojega prijatelja. A takoj mu odtegne roko ter ga resno in mirno pogleda, rekoč:

„Zakaj me držiš, Mirko? Saj itak vem, da ne maraš več zame. Edino upanje, katero sem gojila do danes v svojem srcu, me je jelo zapuščati. Izgubila sem vse, kar sem imela. Zakaj vidim, da se me izogiblje prijatelj, kateremu sem obljubila svoje življenje. Neskončna žalost prešinja mojo dušo, če pomislim, da se mi odteguje človek, kateremu sem bila vdana z vso močjo človeškega srca.“

Te besede je govorila Zalika milo in nežno, da bi bile lahko omečile trdo skalo. In res, ganile so mladeniču srce, Zalikina žalost je pretresla Mirka. V njegovi duši je zasvetila iskra prejšnje ljubezni, in Mirko ji je odgovoril:

„Ali mi še moreš, Zalika, biti tako vdana, kot nekdanj?“

Deklica upre vanj svoj milo proseči pogled. Solze v očeh so govorile, kaj je Mirko njenemu srcu. V tem trenutku prime mladenič deklico za roko, ji pogleda živo v solzne oči in pristavi:

„Zalika, v slabih urah svojega življenja sem res dvomil nad tvojo iskreno vdanostjo, ali zdaj sem prepričan, da me ljubiš iz vsega srca. Zdej vem, da ni zame boljšega dekleta od tebe in da ni zvestejše deklice na svetu, kakor si ti. Zatorej ti vpričo tvoje matere in svojih staršev prisecem, da bom tvoj do veke.“

Pri teh besedah se izbistri deklici oko. Veselje in radost zasveti na njenem licu. V tej sreči se oklene Mirka in od samega veselja se razjoče na njegovih prsih. Oče Serajnik in obe materi pa prosijo Boga, naj blagoslovi zvezo njunih otrok.

Zalika se kar hitro odtrga Mirkovemu objemu in pristopi k očetu Serajniku. Goreče poljubi svojega dobrotnika in se mu zahvali za veliko srečo, da se sme imenovati njegova hči; starčku pa se zasvetijo pri tem od same radosti in veselja solze v očeh.

„Danes je zame najsrečnejši dan v mojem življenju,“ jame po kratkem molku Serajnik. „Zdej vem, da bo moj sin srečen mož in gospodar. Prepričan sem, da mu bo pomagala Zalika v vseh stiskah in nadlogah, kakor je pomagala in še pomaga meni moja žena. Povedati vam pa tudi moram, da se je izpolnila danes prisega, ki sem jo bil storil pred dvajsetimi leti.“

Nato vstane sivolasi mož in gre molče v drugo sobo, kjer je imel v omari zaklenjene svoje dragocenosti. Tu poišče nekaj dobro ovitega, potem pa prisede zopet k naši družbi.

„Tu imaš, Zalika, srebrno svetinjo s podobo Matere božje. To svetinjo že shranjujem dvajset let, a zdaj jo dam tebi v roke. Tvojega očeta je. Velika moč je skrita v tej podobi. Hrani in čuvaj jo kot največji svoj zaklad! Kadar koli boš v stiskah in nadlogah, vzemi sveto polobico v roke in moli k Materi božji! Iskrena in goreča molitev ti bo pomagala.“

Zalika prejme svetinjo iz starčevih rok in jo pobožno poljublja. Pri pogledu na njo se zmisli zopet svojega rajnega očeta ter prosi Serajnika, naj ji pove, kedaj in

Tako je končal Hitler

Hitlerjeva smrt je še vedno uganka. Sovjetski maršal Žukov je na primer mnenja, da je Hitler še vedno živ, angleški novinar Roper in sodnik na nürnberškem procesu Mussmano pa sodita drugače. O tem, kako mislijo angleški pravniki o tem vprašanju, naj nam govori odloček iz Mussmanove knjige „Deset dni pred smrtjo“.

20. aprila 1945 je bil Hitlerjev rojstni dan. Škornji so se bliskali, odlikovanja so zvenkela, toda obrazi so bili zaskrbljeni. Takšna je bila slika tega dne v Hitlerjevem zaklonišču 15 metrov pod zemljo v Berlinu. Zdesetkane nemške armade so se umikale na vseh bojiščih. Berlin je bil ogrožen. Ko so podrejeni mrmrali svoje čestitke k rojstnemu dnevu, je Hitler napovedal posvetovanje. Tudi ta dan je še trmoglavil, da bodo Sovjeti doživeli pred vrati Berlina poraz in da bodo vrgli Amerikance in Angleže v Atlantik. Maršal Keitel je opozarjal na kritični položaj. Göring mu je vpadel v besedo: „Nemčija bo zanesljivo zmaga-la! Toda bolj varno bi bilo, da se Führer umakne k svojim četam v gorsko trdnjavo v Berchtesgadenul“ Hitler je ta predlog odbil. „Zdi se mi, da se želite spraviti na varnejše mesto. Mirno lahko grestel“

Kmalu nato je Göring odpotoval v svojem oklopljenem Mercedesu proti Bavarski.

Hitler pa je medtem razgrnil svoje zemljevide in začel razlagati, kako si zamišlja operacije. Neki general je pozneje izjavil: „Dobro smo vedeli, da se na večino divizij, s katerimi je računal, ne more več opreti, toda, ko smo ga poslušali, nas je prevzel občutek, da je nekde vendarle še izhod.“ Protinapad naj bi vodil njegov najljubši general SS Feliks Steiner. „Vsak oficir, ki ne bo vključil v to operacijo poslednjega razpoložljivega vojaka,“ je kričal Hitler, „bo izgubil življenje v petih urah!“

Popoldne so izročili generalu Jodlu poročila in ko jih je prebral, ni upal spregovoriti. Hitler je to opazil in pripomnil: „Torej?“ — „Führer!“ je začel Jodl, „Steiner ni napadel Žukov je v Berlinu!“ Hitler je skočil proti Jodlu, ki je stal ob zidu kakor prikovan in besnel: „Torej me je izdala tudi SS! Najprej Wehrmacht, potem letalstvo, zdaj pa še SS! Vsi do zadnjega so izdajalci! Pasji izdajalci!“ Sesedel se je na stol in zašepetal: „Tretji Reich je propadel! Nobene nade več! Poiščite Göringa in naj se skuša pogovoriti z zavez-niki!“

Hitlerjeve besede so sporočili Göringu, saj ga je določil za svojega naslednika že leta 1941. Debeli maršal je bil trdno prepričan, da bo uspešno opravil razgovore z zavezniki in da ga bodo v najslabšem primeru pregnali v prijetno izgnanstvo. V radiogramu je predlagal Hitlerju, naj prenese nanj vodstvo države. Če ne prejme odgovora do desetih zvečer, bo sklepal, da je Hitler sprejel njegove predloge. Takoj je sporočil svojemu štabu, da bo naslednje jutro odletel k generalu Eisenhowerju na razgovore. To mu je preprečila

Hitlerjeva brzojavka s tole vsebino: „Göring! Smrtno kazen zaslužite za vse, kar ste storili! Če prostovoljno zapustite svoje mesto, ne bom zahteval represalij! V nasprotnem primeru bom storil vse potrebno! Adolf Hitler!“

Nekoliko pozneje so Göringa zajeli in Hitlerju ni bil več potreben naslednik.

V sledečih urah si je pripravil Hitler najbolj grozno pogrebščino v zgodovini. Armadi generala Wenkova je ukazal, naj se umakne v Berlin. Ko je gauleiter Wegener slišal za Hitlerjevo zapoved, ga je opozoril v telefonskem razgovoru, da bi bilo mogoče preprečiti hudo razdejanje Berlina, če bi sklenil premirje vsaj z zapadnimi zavezniki. Hitler mu je odgovoril: „Na vsak način želim ravno razdejanje. Naj bo moj konec čimbolj razsvetljen!“

Naslednjega dne so Sovjeti popolnoma okoličili Berlin. Sedem dni nato se je skupina ljudi v Hitlerjevem zaklonišču iz dneva v dan redčila. Goebbels je ubil svojih šest otrok, ženo in sebe. Martin Bormann, ki je bil ves čas Hitlerjeva politična desnica, Hitlerjeva dolgoletna ljubica Eva Braun in Hitler sam so sklenili ostati. V dveh sobah iz utrjenega betona je ostalo še 26 oficirjev ter 30 tajnikov in adjutantov. Bolj ko se je približevalo regljanje strojníc, bolj so zapravljali pamet. Žgane pijače so tekle v potokih, pruski generali so se pobesneli igračkali s strojepiskami. Ko se je nekdo spomnil, da lahko sovražnik prodre v Hitlerjevo zaklonišče skozi berlinsko podzemeljsko železnico, v kateri so bili tedaj spravljani ranjenci, je Hitler ukazal, naj spuste v predore železnice vodo in jo potope z ranjenici vred.

28. aprila je Hitler izvedel, da se Himmler pogaja z grofom Bernadotom za predajo

Nemčije zaveznikom. To je bil zadnji udarec: „Sedaj še Himmler!“ je zakričal Hitler.

Naslednjega dne zgodaj zjutraj sta se poročila Eva Braun in Hitler. Ves čas obreda je omet padal s sten zaklonišča, kajti Rusi so pritiskali z vseh strani. Po poroki je Hitler sestavil kratko oporoko in določil Dönitza za svojega naslednika. V časopisih je prečital vest o koncu svojega pajdaša Mussolinija, ki je padel od strelav partizanskih pušk. Izvedel je tudi, da so Mussolinijevo truplo s truplom njegove ljubice Carle Pettacci vred obesili za noge na trgu v Milanu. V odgovor na to vest je zapovedal, da morajo njegovo in Evino truplo takoj po smrti sežgati.

Dobili so poročilo, da bo Hitlerjevo zaklonišče napadeno najpozneje 1. maja. Nekdo je zgrabil steklenico, skočil na mizo in začel lokati žganje. „Naj bo pred smrtjo!“ je vpil ves pijan.

30. aprila okoli pol treh popoldne so se vrata Hitlerjeve sobe zaprla in pred njimi je obstal na straži oficir njegove telesne straže. Hitler je sedel na posteljo zraven svoje žene, vzela revolver, si potisnil cev v usta in sprožil. Eva Hitlerjeva je z zobmi istočasno zdrobila ampulo cianida. Njuni trupli so najprej sežgali in ob pol enajstih ponoči ju je majhna skupina ljudi pod vodstvom generala Rattenhubera pokopala. Sovjetsko in zavezniško topništvo je preoralo z granatami ves prostor okoli Hitlerjevega zaklonišča. Na pol zgorele kosti Hitlerjevega in Evinega trupla so bile raztresene vse naokoli. Ko so zavezniki zavzeli Berlin, so našli blizu zaklonišča samo nekoliko ožgano spodnjo čeljust. Dva zobozdravnika, ki sta bila izdelala Hitlerju umetno zobovje, trdita, da je to Hitlerjeva spodnja čeljust.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 14. oktober:

6.30 Nedelja je — 7.15 Slovenska oddaja — 8.00 Poročila — 8.10 Kmečka oddaja — 11.45 Zborni koncert — 13.00 Pozdrav za mesto in deželo — 15.15 Iz knjige pravljic narodov — 15.45 Mladi glasovi — vesele pesmi — 16.00 Zabavna glasba — 17.10 Križem sveta, križem časa — 20.15 Poročila o športu.

Ponedeljek, 15. oktober:

5.50 Športni rezultati od nedelje — 7.15 Pestra glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 16.00 Pevska ura — 16.45 Otroška pravljica — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Znanost za vse — 19.15 Glas mladine — 21.20 Glasba avstrijskih mojstrov.

Torek, 16. oktober:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 7.15 Pestra glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Veder dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30

Slovenska oddaja — 15.45 Za ženo in družino — 16.30 Klasična glasba za mladino — 18.00 Znanost za vse — 18.30 Slovenska oddaja — 18.45 Kmečka oddaja — 22.15 Športniki pred mikrofonom.

Sreda, 17. oktober:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja glasba — 7.15 Pestra glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Veder dopoldne — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 16.00 Pevska ura — 18.00 Znanost za vse — 17.55 Vsakogar se tiče.

RADIO SCHMIDT

„biša malega cloveka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) - elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo - Moderna reparatura delavnica - Studio za snemanje na plošče.

Celovec, Bahnhofstrasse 22. Tel. 29-48

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

Vabilo

na

PROSVETNI POPOLDAN

v nedeljo, dne 21. oktobra 1951 ob 14.30 uri

pri Brezniku v Pliberku

Spored: Govor, igra „Pri kapelici“, pevski koncert, družabnost.

Prireditelji se bodo potrudili, da boste popolnoma zadovoljni in doživeli popoldne, ki vam bo ostal dolgo v lepem spominu.

Iskreno vabimo, da tudi vas in vaših ne bo manjkalo na naši domači prireditvi!
SPD „Edinost“ v Pliberku — Odbor

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Od 16. do 18. oktobra:

„Frankensteins Sohn“

Peterhof

Od 16. do 18. oktobra:

„Insel ohne Moral“

KRIVA VRBA

Od 17. do 18. oktobra:

„Eins, zwei, drei — aus“

VRBA

Od srede, 17. oktobra, naprej se pričnejo prireditve ob 20.00 uri!

Od 17. do 18. oktobra:

„Jesse James, Mann ohne Gesetz“

VELIKOVEC

Od 15. do 16. oktobra:

„Die Abenteuer des Marco Polo“

Od 17. do 18. oktobra:

„Ein Mädel für frohe Stunden“

Tržno poročilo

Na celovškem trgu so v četrtek, 11. oktobra 1951 prodajali: krompir kg po šil. 1.—, rdečo per-so kg po šil. 1.80 do 2.—, redkev kg po šil. 2.—, kolerabo kg po šil. 3.—, hren kg po šil. 10.—, peteršil kg po šil. 2.50, čebulo kg po šil. 1.50, česen kg po šil. 10.—, zeljate glave bele kg po šil. 1.50 do 2.—, zeljate glave rdeče kg po šil. 2.50, ohrovt kg po šil. 3.—, špinačo kg po šil. 4.—, kar-fijole kg po šil. 3.—, korenje kg po šil. 2.50 do 3.—, štranklje kg po šil. 5.—, papriko komad šil. 0.10, solato kg po šil. 3.— do 4.—, kumare kg po šil. 2.50, kumarce za vlaganje kg po šil. 4.50, kis-lo zelje kg po šil. 3.—, ričet kg po šil. 4.50, ja-bolka kg po šil. 1.50 do 5.—, hruške kg po šil. 2.— do 5.—, pšeno kg po šil. 6.—, jajca komad šil. 1.60, skuto kg po šil. 8.—, ajdovo moko kg po šil. 4.50.

Pospešitev trgovine med ZDA in inozemstvom

Predsednik ZDA Truman je podpisal zakon, s katerim se pooblastilo Banko za izvoz in uvoz glede dovoljevanja posojil razširja za milijardo dolarjev. Na ta način bo banka sedaj razpolagala s skupnimi skladi v višini 4.5 milijarde dolarjev za dajanje kreditov, da bi se pospešila trgovina med Združenimi državami Amerike in inozemstvom.

kje je dobil ta sveti zaklad iz njegovih rok. Nato vsi utihnejo, in starček jame pripovedovati takole:

„Bilo je spomladí leta 1456. V naš kraj je bil prišel pobožen in sivolas mož, menih Kapistran. V Podgradu pri cerkvi sv. Jakoba je pridigoval. Tako ognjevito in goreče je govoril sveti mož, da bi ga bili vedno poslušali. Navduševal nas je za boj proti Turkom.

Tedaj sem bil še močan in čil mož. Tako tudi tvoj oče, Zalika, in njegov brat, tvoj stric Marko. Sveta beseda meniha Kapistrana nas je bila tako navdušila za boj proti nekristjanom, da smo sklenili pridružiti se njegovi vojski.

Zlasti jaz sem hrepenel po vencu slavne zmage nad krvoločnim Turkom. Pregovoril sem bil tudi tvojega očeta in strica in še marsikateriga drugega moža v Rožni dolini. In tako smo zapustili svoj dom, ženo in otroke. Tvoj oče se je poslovil od svoje Zalike v zibelci, jaz pa od majhnega, desetletnega Mirka. Tvoja mati je žalovala, moja žena točila grenke solze, a vse zastonj. Šli smo z menihom Kapistranom globoko doli v deželo Ogrsko in v Slavonijo, meneč, da pridemo v kratkem vsi zdravi in venčani domov. Mislili smo, da ne more nihče nas kristjanov vzeti konec v boju za sveto vero.

Ali čuj, Zalika, kaj se je zgodilo!

Turki so oblegali mesto Belgrad. Bilo jih je kakor lista in trave. Kristjani so se branili hrabro in vztrajno kolikor so mogli. Nevarnost pa je prihajala zanje vedno večja. Vse je kazalo, da vzame mesto v kratkem sovražnik. A tedaj bi morali vsi kristjani, kolikor jih je bilo v njem, storiti strašno smrt.

To je zvedel tudi naš vodja in menih Kapistran. Bilo nas je čez tisoč. Vsi navdušeni se pridružimo ogrskemu junaku Hunjadi, očetu znanega kralja Matjaža. Z združenimi močmi uničimo nekaj turških ladij in pridemo po reki Donavi in Savi v mesto Belgrad.

Vriksaje so nas oblegani kristjani sprejeli v svoje vrste. In res, skrajni čas je bil, da smo prišli na pomoč. Turki so že bili vzeli spodnje mesto; janičarji so razvijali svoje zastave na nasipih in po zidovju pred trdnjavo; vsako minuto smo že mislili, da se polasti Turek naskokoma naše posadke. Ali glej, menih Kapistran vzame iz cerkve sveto razpelo, stopi z njim pred nas, govori nekaj navdušenih besed... in nato se zaženemo kakor ljuti levi nad sovražnika.

In božja moč nam je pomagala. S čudovito hrabrostjo smo zagnali Turka z zidovja, ga vrgli raz nasipe in iz spodnjega mesta, a potem ga gonili ravneti v tabor. Tu pa se sovražnik ustavi, in zdaj se jame mesarsko klanje.

Tvoj oče, stric Marko in jaz smo stali drug zraven drugega blizu meniha Kapistrana. Kakor da bi bila menihova svetost zarotila svinčenke, ni zadela nobena krogla niti njega, niti nas. Naenkrat pa pridrvi v najljutjšem begu četa janičarjev mimo nas. Kakor bi trenil, udari neki Turčin sivolasega meniha po glavi, a v tistem trenutku odbije k sreči tvoj oče, Zalika, namenjeni udarec ter prebode sovražnika, da se zgrudi na tla. Tako je rešil tvoj oče pobožnemu možu življenje.

Za to rešitev je podal menih kar na mestu, vpričo nas, to srebrno svetinjo, ki jo imaš zdaj ti v rokah, tvo-

jemu očetu v dar. Dobil pa jo je menih, kakor je pravil, v Rimu — od sv. očeta samega.

Mi pa, zdaj še bolj navdušeni, uderemo za bežičimi Turki; šele nočna tmina nas je ustavila.

Pozno v noč smo se zbirali v taboru. Mnogo jih je manjkalo. Tudi našega tovariša Marka, tvojega strica, ni bilo žalibože nikjer. Drugi dan smo vse preiskali in prehodili, ali nikjer nismo našli sledu o njem. In glej, še danes nimamo ne sluha ne duha o Marku.

Gotovo je zašel ponoči, ko smo dirjali za sovražnikom, med turške čete in te so ga menda ujetega odvedle v sužnost. Zakaj tudi med ubitimi in ranjenimi ni bilo nikjer zaslediti njegovega trupla.

Serajnik umolkne in si briše solze iz oči. Globoko v srce mu je segal spomin na nekdanjega prijatelja. Po kratkem molku pa ga Zalika zaprosi, naj ji pove, kaj se je zgodilo potem z njenim očetom.

„Tvoj oče ni dolgo užival hvale in slave, da je bil otel pobožnemu menihu življenje. Čez nekaj dni je nastal hud legar v našem taboru. Mnogo jih je ta nesrečna kuga pobrala. Umril je slavni junak Hunjadi v naročju meniha Kapistrana, tvojemu očetu, Zalika, sem zatislil jaz na veke oči.

V tehle rokah, s katerimi sem ravnokar združil tvojo desnico z Mirkovo, je umrl tvoj oče. Strašno težka je bila smrt njegova. Ni se mogel ločiti od sveta. Želel je še videti prej tvojo mater in tebe, Zaliko. Strašno kesanje se je polotilo njegove duše. Obžaloval je, da se je bil vdal mojim besedam in šel v boj proti Turkom.

(Dalje)